

Teismas

k o n s t a t u o j a:

6. Sprendžiant dėl to, ar egzistuoja faktinis pagrindas ieškinį palikti nenagrinėtą pagal CPK 95¹ straipsnio 2 dalį, pirmiausia pažymėtina, kad nagrinėjama situacija formaliai atitinka tipinius požymius, kvalifikuojančius ieškinį kaip strateginį ieškinį dėl visuomenės dalyvavimo (kitai – SLAPP):
 - 6.1. Subjektų požymis – ieškinį pareiškė įmonė, priklausanti įmonių grupei, kurią pati ieškovė įvardija kaip vieną iš saulės ir vėjo elektrinių vystymo lyderių Baltijos šalyse. Atsakove patraukta asociacija, kuri veikia aplinkosaugos srityje. Ieškinį ieškovė pareiškė taip pat tiesiogiai ir asociacijos prezidentui kaip fiziniam asmeniui. Atsakovus ieškovė laiko solidariai atsakingus už atliktus veiksmus, nors nedaro aiškios skirties tarp jų savarankiško teisinio statuso ir atsakovo vaidmens.
 - 6.2. Pagrindo požymis – asociacija „Kraštovaizdis“ rūpinasi aplinkos apsauga, kuri yra viešo intereso sritis. Ieškovė neneigia, kad visuomenė turi objektyviai išreikštą interesą domėtis tuo, kaip yra įgyvendinamas vėjo elektrinių parkas Molėtų ir Širvintų rajonuose. Ieškinys pareikštas išimtinai dėl asociacijos „Kraštovaizdis“ veiklos, susijusios su nurodyto projekto įgyvendinimu.
 - 6.3. Teisių gynimo būdo požymis – pareikštu ieškiniu ieškovė įrodinėja, kad atsakovai, dalyvaudami svarstant klausimą dėl vėjo elektrinių parko vystymo, veikia taip, jog pažeidžia ieškovės dalykinę reputaciją.
 - 6.4. Teisių gynimo apimties požymis – ieškovė prašo ne tik pripažinti, kad atsakovai pažeidė įmonės dalykinę reputaciją, bet ir priteisti solidariai iš atsakovų tokio pobūdžio ginčiuose išskirtinai didelį neturtinės žalos atlyginimą.
7. Nurodyti požymiai patvirtina, kad atsakovai nebe pagrindo išsako poziciją, jog jau šioje proceso stadijoje turėtų būti patikrinta, ar nėra CPK 95¹ straipsnyje nustatytų sąlygų ieškinį palikti nenagrinėtą ir taip atsakovus apsaugoti nuo tolesnio bylinėjimosi, ginantis nuo nesąžiningai pareikšto nepagrįsto ieškinio.
8. CPK 95¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teismas, vertindamas, ar ieškovas nesąžiningai pareiškė šioje dalyje nurodytą nepagrįstą ieškinį, atsižvelgia į šią teismo byloje turimą informaciją: į ieškinyje pareikšto reikalavimo ar jo dalies neproporcingumą, perteklinį pobūdį, į tai, kad ieškovas dėl panašių reikalavimų yra inicijavęs daugiau bylų, į tai, kad yra požymių, kad ieškovas baugina atsakovą ar jam grasina, į kitas reikšmingas aplinkybes. Taigi proceso įstatyme numatytas nebaigtinis aplinkybių, į kurias turi būti atsižvelgiama vertinant, ar ieškovas nesąžiningai pareiškė SLAPP, sąrašas.
9. Pradėjus CPK 95¹ straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą, ieškovui tenka pareiga pašalinti atsakovo keliamas abejones dėl ieškinio aiškaus nepagrįstumo, o kartu ir ieškovo tikslų, siekiamų pareikštu ieškiniu. Ieškinys gali būti kvalifikuojamas kaip pareikštas nesąžiningai ir nepagrįstas, jeigu ieškovo argumentai ir pateikti įrodymai nekelia pagrįstų abejonių, kad ieškinys yra aiškiai nesąžiningas ir nepagrįstas. Atliekant šį vertinimą turi būti užtikrinama tinkama pusiausvyra tarp ieškovo teisės į teisminę gynybą ir atsakovo teisės būti apsaugotam nuo jo atžvilgiu pradėto teismo proceso, kuriuo siekiama atgrasyti atsakovą nuo tolesnės visuomeninės veiklos, iš kurios

ir kildinami ieškovo reikalavimai.

10. Išanalizavus bylos šalių argumentus ir atsikirtimus, išsakytus dėl preliminaraus ieškinio pagrįstumo, konstatuotina, kad egzistuoja pakankamas pagrindas ieškinį palikti nenagrinėtą dėl to, kad juo siekiama pakenti atsakovės asociacijos „Kraštovaizdis“ veiklai.
11. Visų pirma, ieškovės pareikštas ieškinys neabejotinai sukuria atsakovams spaudimą – jie turi skirti bylinėjimuisi ne tik finansus, bet ir laiką. Ieškinys yra pareikštas išimtinai dėl atsakovės asociacijos „Kraštovaizdis“ vykdomos veiklos. Iš ieškinio turinio akivaizdu, kad ieškovės netenkina atsakovės aktyvus veikimas, kai asociacija reiškia valstybės ir savivaldybės institucijoms, kitiems asmenims abejones trečiojo asmens UAB „Žalia žemė“ vykdomo vėjo elektrinių parko projekto įgyvendinimo procedūrų tinkamumo, kitų su tuo susijusių aplinkybių. Akcentuodama atsakovų veiklos pobūdį, ieškovė ignoruoja faktą, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę ginti savo interesus, susijusius su ginčo projektu, teisės aktuose nustatyta tvarka. Vien dėl to, kad atsakovai nepritaria projektui ir atsakovė asociacija „Kraštovaizdis“ šiuo klausimu veikia aktyviai, atsakovų veikla negali būti ribojama. Atsakovai iš esmės pagrįstai teigia, kad ieškinys turi atgrasomojo poveikio požymių.
12. Antra, priešingai nei teigia ieškovė, atliekant preliminarų ieškinio pagrįstumo vertinimą, aplinkybė, kad ieškinys formaliai atitinka CPK nustatytus turinio ir formos reikalavimus, jame išsamiai aprašyti faktinis ir teisiniai pagrindai, savaime neturi reikšmės. Šiuo atveju svarbi ne formali pagrįstumo regimybė.
13. Ieškinio reikalavimai konstruojami remiantis keturiais atskirais epizodais: 1) 2023 m. birželio 16 d. susitikimo metu Teisučio Budos išsakytais teiginiais; 2) asociacijos „Kraštovaizdis“ 2023 m. rugpjūčio 8 d. rašte Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai nurodytais teiginiais; 3) asociacijos „Kraštovaizdis“ 2023 m. rugsėjo 8 d. rašte AB Lietuvos paštui nurodytais teiginiais; 4) asociacijos „Kraštovaizdis“ 2024 m. sausio 22 d. rašte Lietuvos Respublikos Seimo aplinkos apsaugos komiteto pirmininkui nurodytais teiginiais.
14. Kiek tai susiję su asociacijos „Kraštovaizdis“ raštais, pirmiausia pažymėtina, kad 2023 m. rugpjūčio 8 d. rašte asociacija išsakė pastebėjimą, kad kol nėra priimtas atitinkamas teisės aktas egzistuoja teisės spraga, kuria naudojasi statantys ar planuojantys statyti vėjo elektrines asmenys, ir paprašė, kad ministerija kuo greičiau priimtų atitinkamą teisės aktą. Rašte asociacija paminėjo tik tai, kad atstovauja suinteresuotą visuomenę klausimais, susijusiais su UAB „Žalia žemė“ planuojamu statyti vėjo elektrinių parku.
15. 2023 m. rugsėjo 8 d. rašte AB Lietuvos paštui asociacija nurodė, kad UAB „Žalia žemė“ siunčia pranešimus žemės sklypų savininkams dėl planuojamų statyti vėjo elektrinių ir kad gavo iš gyventojų informaciją, jog kažkas už juos pasirašo, kad siunta su informaciniu pranešimu įteikta pasirašytinai. Remdamasi tuo, asociacija paprašė AB Lietuvos pašto atlikti tyrimą dėl siuntų įteikimo, galimo parašų klastojimo.
16. O 2024 m. sausio 22 d. rašte Lietuvos Respublikos Seimo aplinkos apsaugos komiteto pirmininkui asociacija „Kraštovaizdis“ nurodė kad UAB „Žalia žemė“ (kartu su UAB „Evecon“) planuoja statyti vėjo elektrinių parką Širvintų savivaldybėje. Taip pat asociacija išskyrė, kad: parko projekto vystytojas pateikia itin mažai informacijos apie vykdomą projektą, taip pat neteikia informacijos ir asociacijai; iš parko vystytojų jaučiamas spaudimas pastatyti kuo daugiau vėjo elektrinių; tai kelia abejonių dėl šios poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos dalies objektyvumo; parko vystytojai per poveikio aplinkai vertinimo ataskaitų rengėjus siekia nustatyti mažesnius atstumus nuo vėjo elektrinių iki laukinių paukščių veisimosi, migracijos vietų bei buveinių nei rekomenduojami; parko vystytojų samdyti ornitologai netinkamai ir nekokybiškai atlieka paukščių stebėseną ir lizdaviečių apskaitą.
17. Iš nurodytų raštų turinio preliminariai aišku, kad ieškovė paminėta tik 2024 m. sausio 22 d. rašte. Kituose raštuose įvardijama išskirtinai UAB „Žalia žemė“, t. y. nuo ieškovės atskiras juridinis asmuo.

18. Kartu su atsiliiepimu į ieškinį pateiktas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos raštas preliminariai patvirtina atsakovų poziciją, kad 2023 m. rugsėjo 8 d. rašto teikimo metu teisės aktas, dėl kurio kreiptasi į ministeriją, nebuvo priimtas. Kita vertus, šiame rašte nėra vieno teiginio, kad ieškovė piktnaudžiautų spraga, bet aiškiais žodžiais pasakyta, kad „<...> sudaro galimybę jiems piktnaudžiauti <...>“. Rašte AB Lietuvos paštui taip pat nėra jokių teiginių, kurie preliminariai galėtų būti traktuojami kaip objektyviai suponuojantys, kad asociacija pareiškė, jog UAB „Žalia žemė“ klastoja parašus. Taigi tarp ieškovės argumentų ir 2023 m. rugpjūčio 8 d., 2023 m. rugsėjo 8 d. raštuose nurodytų teiginių egzistuoja akivaizdus atotrūkis tarp to, ką ieškovė teigia ir kas raštuose išdėstyta.
19. Preliminariai galima spręsti, kad 2024 m. sausio 22 d. rašte asociacija išsakė neigiamo pobūdžio teiginius apie ginčo vėjo elektrinių parko vystymo eigą, įskaitant ieškovės ir trečiojo asmens UAB „Žalia žemė“ veiksmus. Tačiau akivaizdu ir tai, kad asociacija išsakė tik abejonę dėl poveikio aplinkai ataskaitos objektyvumo. Analogiškai preliminariai vertintina ir dalis 2023 m. birželio 16 d. susitikimo metu Teisučio Budos išsakytų teiginių, aprašytų patikslinto ieškinio 42 punkte, t. y. kad jais neigiamai apibūdinama ginčo parko vystytojo veikla (pvz., „<...> gauti pigiai žemės apgaunant kitus žmones <...>“).
20. Sprendžiant dėl ieškinio preliminarus pagrįstumo svarbu tai, kad ieškovės veikla yra susijusi su viešuoju interesu, todėl, kaip pagrįstai teigia atsakovai, ieškovė turi būti pakantesnė kritikai, nors atskirais atvejais galimai išsakomai neviseiškai korektiškai. Be to, teisės skleisti informaciją ribos viešojo intereso klausimais yra platesnės nei įprasta, jose turi būti toleruojamas tiek didesnis emocionalumas, tiek galimas perdėjimas.
21. Antra, atsakovai pagrįstai atkreipia dėmesį, kad ieškovės argumentai kuria preliminarų įspūdį, jog ieškinio reikalavimų yra pertekliniai ir (ar) neproporcingi. Iš ieškinio turinio preliminariai aišku, kad ieškovė prašo įpareigoti atsakovus paneigti ginčo informaciją tokiais būdais, kokiais informacija nebuvo paskleista. Be reikalavimo dėl dalykinės reputacijos gynimo ir įpareigojimo duomenis paneigti ieškovė taip pat pareiškė reikalavimą priteisti iš atsakovų neturtinės žalos atlyginimą. Ieškovė prašo priteisti tokio pobūdžio ginčiuose išskirtinai didelį neturtinės žalos atlyginimą. Preliminariai įvertinus ieškovės pateiktus argumentus, kuriais įmonė grindžia šį reikalavimą ir jo apimtį, darytina išvada, kad toks reikalavimas pareikštas ne siekiant realiai apginti ieškovės teises, bet bauginti atsakovus. Vien turtinio reikalavimo suma daro emocinį poveikį kitai pusei. Ieškovė tik abstrakčiai įvardija, kad dėl atsakovų veiksmų patiria neturtinę žalą dėl to, jog pasunkėjo įmonės galimybės gauti finansavimą iš kredito įstaigų, ir žalą iš esmės laiko bendros atsakovės asociacijos „Kraštovaizdis“ veiklos pasekme. Tačiau prašomos priteisti žalos atlyginimo dydžio ieškovė iš esmės nesieja su ginčo teiginių paskleidimu.
22. Taip pat preliminariai spręstina, kad ieškovė nesąžiningai (siekdama didesnio atgrasomojo poveikio) ieškinį pareiškė ne tik asociacijai „Kraštovaizdis“, bet ir solidariai atsakovui Teisučiui Budai. Viena vertus, ieškovė teigia, kad įmonei neaišku, ar Teisutis Buda 2023 m. birželio 16 d. susitikime kalbėjo kaip fizinis asmuo ar kaip asociacijos prezidentas. Kita vertus, atsakomybę už susitikime išsakytus teiginius ieškovė faktiškai priskiria ir asociacijai, nes prašo, kad asociacija būtų įpareigota paneigti Teisučio Budos kaip asociacijos prezidento išsakytus teiginius. Taigi ieškovė formaliai mėgina prisidengti tuo, kad nesupranta, ar konkrečius teiginius Teisutis Buda išsakė kaip privatus asmuo, ar asociacijos vardu kaip jos prezidentas. Juolab, kad pati ieškovė nurodo, jog susitikimą organizavo asociacija, ir rašytiniuose parodymuose, kuriuos pateikė ieškovė, įvardinta, kad Teisutis Buda veikė kaip asociacijos prezidentas. Be to, ieškovė aiškiai neatskleidžia, kodėl atsakovus laiko solidariai atsakingais už įmonei padarytą žalą, kai atsakovų kaip savarankiškų asmenų veiksmai pagal ieškinio faktinio pagrindo struktūrą turėtų būti atskirti į savarankiškas dalis.
23. Trečia, nesąžiningą ieškovės tikslų pobūdį preliminariai rodo ir aplinkybė, kurią išskiria atsakovai, kad ieškinys pareikštas tuo metu, kai atsakovai turėjo teisę teikti siūlymus dėl poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos. Įvertinus tai, kad ieškovė reiškia nepasitenkinimą atsakovų veikla, galima

pagrįstai numanyti, jog ieškiniu ieškovė siekė atgrasyti atsakovus nuo pastabų dėl ataskaitos reiškimo, ir kad šio momento sutaptis nėra atsitiktinė.

24. Šios nutarties 11–23 punktuose išdėstyti argumentai ir nurodytos aplinkybės teikia pagrindą išvadai, kad egzistuoja pakankamai požymių ieškinį palikti nenagrinėtą kaip pareikštą siekiant atgrasyti atsakovus nuo tolesnės visuomeninės veiklos, iš kurios ir kildinami ieškovės reikalavimai. Kaip pasisakyta šios nutarties 19 punkte, preliminariai galima požymių, kad atsakovai neigiamai atsiliepia apie ginčo vėjo elektrinių parko vystytojo veiklą ir tikslus. Visgi tai nepaneigia visumos faktinių duomenų, kurie preliminariai rodo, kad pareikštu ieškiniu siekiama ne ieškovės deklaruojamo tikslo. Aplinkybė, kad ieškovė neprašė taikyti atsakovų atžvilgiu laikinųjų apsaugos priemonių, nepaneigia konstatuotų ieškinio tikslų. Be kita ko, atsakovai pagrįstai atkreipia dėmesį, kad ieškovė šioje byloje pasitelkė tris advokatus. Toks atstovų skaičius byloje, kuri nėra išskirtinė, iš tiesų kuria įspūdį, kad ieškovės išlaidos teisinei pagalbai gali būti didelės – tai viena iš priemonių bauginti atsakovus turтинiais padariniais.
25. Palikus ieškinį nenagrinėtą, atsakovei asociacijai „Kraštovaizdis“ iš ieškovės priteisiamas 4 809,75 Eur teisinės pagalbos išlaidų, už kurių susidarymą atsakinga išimtinai ieškovė, atlyginimas (CPK 94 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnio 2 dalis). Atsakovų prašymas paskirti ieškovei baudą už piktnaudžiavimą procesinėmis teisėmis netenkinamas. Ieškinio palikimas nenagrinētu šiuo atveju yra pakankama ieškovei pritaikyta pasekmė. Baudos paskyrimas būtų perteklinis procesinis veiksmas.
26. Į valstybės biudžetą iš ieškovės priteisiamas 12,96 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimas (CPK 96 straipsnio 5 dalis).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 95¹ straipsnio 3 ir 4 dalimis, teismas

n u t a r i a :

Tenkinti atsakovų asociacijos „Kraštovaizdis“, Teisučio Budo prašymą ir ieškovės UAB „Evecon“ ieškinį palikti nenagrinėtą.

Netenkinti atsakovų asociacijos „Kraštovaizdis“, Teisučio Budo prašymo dėl baudos skyrimo.

Priteisti atsakovei asociacijai „Kraštovaizdis“ iš ieškovės UAB „Evecon“ 4 809,75 Eur (keturių tūkstančių aštuonių šimtų devynių eurų 75 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

Priteisti į valstybės biudžetą iš ieškovės UAB „Evecon“ 12,96 Eur (dvylikos eurų 96 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimą. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662. Mokėjimo kvitą būtina pateikti Vilniaus miesto apylinkės teismui.

Nutartis per 7 (septynias) dienas nuo nutarties įteikimo dienos gali būti skundžiama atskiruoju skundu Vilniaus apygardos teismui per Vilniaus miesto apylinkės teismą.

Teisėjas
Virkutis

Linas